చీకటిలో చీలికలు

– గొల్లపూడి మారుతీరావు

ఈ నవల ముద్రితం కావడం యిది మూడోసారి. చాలా పాపులర్ కావడం వల్లకాదు - చాలాకాలం ఆగి ఆగి ప్రింటయింది. ఈ నవలకి ఎంతలేదన్నా 40 ఏళ్ళ వయస్సుంది ఎప్పుడూ ఎవరూ "అమ్మో - ఎంత మంచి నవల" అని అనలేదు. అయితే ఎక్కువమంది మహానుభావులు విమర్శించిన నవలగా దీనికి చిన్న ముందుమాట వ్రాయాలనిపించింది.

ఆ959 ప్రాంతంలో అప్పుడే చదువు పూర్తయి, నిరుద్యోగిగా వున్న రోజుల్లో ఈ నవల వ్రాశాను. అప్పటికి - బుచ్చిబాబు, చలం - యిలాంటి వారి ప్రభావం నా మీద వుంది. తెలిసిందంతా చెప్పెయ్యాలనీ, నాకు తెలిసిన రచయిత ఎంత గొప్పగా చెప్పాలనే యావ అప్పటిది. ఆ వాసన ఈ నవలలో ఎక్కువ. ఎలా కలిశారో పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యుల వారిని ఆ రోజుల్లో కలిశాను. వారిని ఈ నవలకి ముందుమాట వ్రాయమన్నాను. (ముందు మాటలూ, అంకితాలు బొత్తిగా అలవాటు లేదు) ఆయన వ్రాశారు. ముందుమాట వ్రాశారు గనుక విమర్శించలేదేమో కానీ, మొహమాటపడి బాగుందన్న గుర్తు.

ఆ962లో విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారికి చిత్తూరులో సన్మానం జరిగింది. ఆయన గుంటూరు శేషేంద్రశర్మగారి (అప్పటి చిత్తూరు మునిసిపల్ కమిషనరు) యింట్లో బస చేశారు. అక్కడ నా నవలలో ఒకటి రెండు పేజీలు చదివారమో. ఆ సాయంకాలం సభలో ఆర్భుద తమ కిన్నెరసాని పాటల్ని పిప్పరమెంటు పాకం అన్నందుకు ఆయన్ని తిడుతూ పనిలో పని నాకూ రెండు వడ్డించారు. "ఇందాక ఎవరో రచయిత నవల చూశాను. ఆకాశంలో నక్షత్రాలు మరో లోకంలోకి ఎగిరిపోతున్నాయంటాడు" ఇలా సాగింది. నాకు ఆ రచయిత ఎవరో వెంటనే అర్ధమయింది. నా పక్కన కూర్చున్న శేషేంద్రశర్మగారు, మల్లాది వసుంధరగారూ, మల్లాది రామచంద్ర శాస్త్రిగారూ యిబ్బంది పడుతున్నారు.

సభ ముగిసింది. రాత్రి విశ్వనాథ వారికి చెప్పినట్టున్నారు. ఆ విమర్శించిన రచయిత నేనేనని. మర్నాడు మధ్యాహ్న భోజనం శర్మగారింట్లో జి. కృష్ణగారూ, వి.డి. ప్రసాదరావుగారు ప్రభృతులు వచ్చిన గుర్తు. అప్పుడు ఈ ప్రసంగం టేపు వేశారు. నన్ను విమర్శించే ప్రసంగం వచ్చేటప్పటికి సత్యనారాయణగారు నావేపు తిరిగి "మిమ్మల్ని తిట్టినట్టున్నాను" అన్నారు నవ్వుతూ.

నేనూ నవ్వేసి "ఆ విధంగానయినా ఆ మాత్రం నవల చదివారు. అదీ నాకు ఆశీర్వాదమే" లాంటి మాటలేవో అన్నాను. ఏమయినా, విశ్వనాథ గారు కించపడ్డారు. అనవసరంగా నన్ను విమర్శించినందుకు. ఆయన "నిండు మనంబు నవ్యనవనీత సమానము" కోవలో మనిషి. ఆ ఆలోచన మనస్సులో పీకుతున్నట్టుంది. ఆ సాయంకాలం అప్పటి సంగీత నాటక అకాడమీ అధ్యక్ష్యులు, చిత్తూరు వారు విలాససభ అధ్యక్షులు ఆర్.బి రామకృష్ణరాజు గారు రామవిలాససభలో సభ ఏర్పాటు చేశారు. విశ్వనాథ వారు బజారుకెళ్ళి శాలువాలు కొనుక్కొచ్చి - ఆ సభలో మా రచయితలు - నేనూ, మధురాంతకం, పల్లంపాటి, రాజేంద్ర సదానంద (వీరంతా వున్న గుర్తు) అందరికీ శాలువాలు కప్పారు - అదీ వారి ఔదార్యం.

ఆ రోజుల్లోనే తిరుదణ్ణామలైలో వుంటున్న చలం గారి దగ్గరికి వెళ్తూండేవాణ్ణి. వారికి 'చీకటిలో చీలికలు' నవల పంపాను. "మీ పుస్తకం అందింది. ఈ నక్కకి అది కూజా భోజనం" అని వ్రాశారు.

తరువాత నాలుగైదు పుస్తకాలొచ్చాయి. "నర్తకి అదే పనిగా చదువుతోంది. అయ్యో అందరూ చచ్చిపోతున్నారే" అని మధ్య మధ్య బాధపడుతోంది అంటూ తరువాత చదివినట్టున్నారు.

"అందులో వర్ణనలన్నీ అనవసరం. కృత్రిమం మీరు కూడా అవన్నీ చూసి వుండరు" లాంటి వాక్యాలు గుర్తున్నాయి.

ప్రస్తుతం ఈ నవలని సవరణలు చేసి, కుదించి ప్రచురించడం జరుగుతోంది. ఆనాటి 'చీకటిలో చీలికలు' దగ్గర్నుంచి నిన్న మొన్నటి 'ఎర్రసీత' వరకు - ఓ రచయిత మానసిక పరిణామాన్ని తెలియజెప్పడం కూడా సమగ్ర సాహిత్య పరిచయ లక్షనం కనుక ఈ నవలకీ ఈ సంపుటాల్లో స్థానం వుంది.

(గత సంచిక తరువాయి)

2

ఉన్నట్టుండి ఒక్కసారి ఉప్పెనలా గాలి వీచింది.

గోడనున్న కేలెండరు తెగి కిందపడింది.

తుళ్ళిపడి కళ్ళువిప్పాడు వరద.

ఇటు తిరిగేసరికి కాశీపతి అనీబిసెంటు భగవద్గీత వ్యాఖ్యానం చూస్తూ కనిపించాడు.

"అప్పుడే వచ్చారా?"

తలెత్తాడు కాశీ "తొమ్మిదయింది రాత్రి బాగా నిద్రపట్టనట్లుంది"

వినత గుర్తుకొచ్చింది. "అవునండి క్షణంలో వస్తానుండండి"

పక్కగదిలోకి వచ్చాడు వరదరాజులు. గులాబి లేచి రొట్టె తింటోంది.

తుఫాను గాలి భరించాక వాలిపోయిన మొక్కలాగా కనిపించింది.

"కాస్త నయం" అంది నీలవేణి.

"డాక్టరు రేపట్నుంచీ రాడట. కాంపౌండరు వచ్చి చెప్పి వెళ్ళాడు నిన్న."

"అదేం?"

"క్రితం నెల డబ్బు యివ్వలేదటగా?"

జ్ఞాపకం వచ్చింది వరదకి. "అవును. రవణమూర్తికి యిరవై కావలిస్తే అప్పిచ్చాను"

"ఇంక నాకు మందు అక్కర్లేదన్నయ్యా"

"నే వెళతాలే డాక్టరుగారి దగ్గరికి" అని పెరట్లోకి వెళ్ళాడు.

కాశీపతికి కాఫీ యిచ్చి వెళ్ళింది నీలవేణి. వరద చెల్లెలనుకున్నాడతను.

మరో అయిదు నిముషాలకి వచ్చి మంచం మీద మఠం వేసుక్కూచున్నాడు వరద.

"చిన్నవయస్సులోనే భగవద్గీత ఎత్తుకున్నారే. అందులోనూ అనీబిసెంటు వ్యాఖ్యానం" పుస్తకం బల్లమీద వుంచేస్తూ అన్నాడు కాశీ.

"ఓ రచనకు భగవద్గీత అవసరం వచ్చింది. అందుకని"

"ఏమిటా రచన?"

"నవ్వుతారు చెబితే?"

"ఆ తెగింపు లేకపోతే ఆనడు మీకూ నా ప్రోగ్రాం చెప్పేవాణ్ణేకాదు" చెప్పండి వింటాను.

కాస్సేపు తికమకపడి వివరించాడు వరద.

"ప్రపంచమంతా డబ్బుతో నడుస్తోంది. ధనమూలమిదం - స్వర్గంలో వున్న ఐశ్వర్యాన్నంతా తీసేస్తే రేపటినుంచీ దేవతలు జేబులు కొట్టడం ప్రారంభిస్తారు" అన్నాడు ప్రమదనాధబిశీ. మరోవింత ఆలోచన వుంది. భగవంతుడిలో వున్న శక్తినంతా తీసేసి రెండు స్కాండల్స్‌తో అతణ్ణి వదిలేస్తామనుకోండి. అదిగో మీరు నవ్వుతారు" ఆగాడు వరద.

కాశీపతికి నవ్వొచ్చినమాట నిజమేకానీ అతి ప్రయత్నం మీద ఆపుకున్నాడు. "నవ్వడం లేదు. చెప్పండి."

"మానవుణ్ణి న్యాయాన్యాయ విచారణ చేయడమేగాని, ఆ స్థితిని అనుభవించి వుండడు భగవంతుడు. తమాషా అయిన సంఘటనల్ని ఎదుర్కొంటాడు. ఏమంటారూ?"

"అవన్నీ దాటగల సమర్థుడేగా దేవుడు?"

"ఆ శక్తులన్నీ అతనిలోంచి తీసేశాక మాట నే చెప్పేది, కష్టపడితేనేగానీ తిండి దొరకదు, సంఘం వెలివేస్తుంది. అప్పులూ, అబద్ధాలూ, సేల్స్‌టాక్సూ, బస్సుల దగ్గర గుద్దులాటలూ, కలెక్టరాఫీసులో లంచాలు, కిరాయి మనుషుల కన్నుగీట్లూ తెల్లబోయి చూస్తాడు. మరుక్షణంలో ఆత్మహత్య చేసుకుంటాడు. తప్పదు."

తెల్లబోయి చూశాడు కాశీపతి.

"ఇలాంటి ' ఫేంటసీ 'లు ఎవరూ మెచ్చుకోరు. కనీసం అర్థం చేసుకోడానికయినా ప్రయత్నించరు. అయినా యీ ఆలోచనల్ని మానుకోలేను నేను."

"మీ రచనలు ఎప్పుడయినా ప్రచురించారా?"

"ఎప్పుడూ ప్రయత్నించలేదు. ఆ విషయం ఎప్పుడూ ఆలోచించనేలేదు. నాకోసం వ్రాసుకుంటాను వీటిని. ఈ ఆలోచనల్లో నాకేదో ఆటవిడుపు కనిపిస్తుంది"

ఏమీ మాట్లాడలేదు కాశీపతి. గోడనున్న ఊర్వశి నవ్వుతూ కనిపించింది. పురూరవుడి మీద కసితో, ఆకలితో చూసే అతని వేపు నిర్లక్ష్యంగా, అందాన్నంతా ఆ నడుం వంపులో దాచుకుని, పురూరువుడి కోర్కెల్నీ, ఆశల్నీ, తపననీ గాలిలో తేలిగ్గా ఎగరేసి దుర్గతో చూసే అతని కళ్ళకి నిరాశని మిగిల్చి.

"ఏమిటాలోచిస్తున్నారు?" అన్నాడు వరద.

నవ్వేశాడు ఏం చెప్పాలో మాటలు తోచక.

"మీరు మాట్లాడండి. మరి కాస్సేపు నా మాటలు వింటే నాకు పిచ్చెక్కిందేమోననుకుంటారు మీరు" నవ్వాడు.

అప్పటికీ యేమీ మాట్లాడలేదు కాశీ.

నీలవేణి వచ్చి కాఫీ కప్పును తీసుకువెళ్ళింది. పక్క గదిలో ప్లేటు కిందపడి పగిలిన చప్పుడయి తుళ్ళిపడ్డాడు కాశీపతి.

"మిమ్మల్ని మీ ప్రయత్నం నుంచి తప్పించమని నిన్న మళ్ళీ చెప్పారు గోవర్ధనరావుగారు" అన్నాడు వరద కాస్సేపటికి.

ఆశ్చర్యపోతూ చూశాడు కాశీ.

"మీరేమన్నారు?"

"నా మట్టుకు నాకు మీ మీద నమ్మకం వుంది. ఎప్పుడయినా ప్రెస్ కూడా మీరు ప్రారంభిస్తే నన్ను పిలవండి"

నవ్వాడు కాశీ.

"అదంతా అయిదేళ్ళ తర్వాత మాటలెండి. మొదటి విషయం నాకు పెళ్ళి చేసుకోవడం యిష్టం లేదండి."

తుళ్ళిపడ్డాడు వరదరాజులు.

"అదేం?"

"ఎందుకో చెప్పలేను. కానీ నా ఆశయాలకి యీ పెళ్ళి ఆటంకంగా తోస్తుంది. ఈ హడావుడిలో పడి అసలు పని మరచిపోతానేమోనని భయం."

"ఈ మాట ఎవరితోనన్నా అన్నారా?"

"లేదండి, అంటే బాధపడతారని వూరుకున్నాను. ఇప్పుడున్నంత స్వాతంత్ర్యం కూడా అప్పుడుండదు. నా పిచ్చి వూహలకి వాళ్ళుకించపడుతూంటారు. వినత కూడా నన్ను పూర్తిగా నమ్మలేదని నా అభిప్రాయం"

నిన్నటి వినత మాటలు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. ఏమీ మాట్లాడలేకపోయాడు.

"స్త్రీకి సుఖం కావాలి. తన అభిప్రాయాన్ని గౌరవించే వాడికంటే, తన యిష్టాయిష్టాల్ని గౌరవించేవాడినే ఎంచుకుంటుంది ఏమంటారు?"

"అవునేమో?"

"ఆ సత్తా నాకు లేదు. నా పిచ్చిలో కొట్టుకుపోవడమే నాకిష్టం."

ఎంతోసేపటికి అన్నాడు వరద. "పోనీ యీ మాటలన్నీ గోవర్ధనరావుగారితో అని చూడండి"

"ఆయన క్రుంగిపోతారు నాకు తెలుసు. అయినా నే చేసేదేమీలేదు. ఈ ఒక్క అడ్డంకు తప్పిస్తే వినతని చేసుకొనడానికి నాకేం అభ్యంతరం వుండదు."

"మీకు సరిపోయేట్టు వినత మారగలదేమో కనుక్కొన్నారా?"

సిగ్గుపడుతూనే నవ్వాడు కాశీపతి "ఆడవాళ్ళని అర్ధం చేసుకోవడం నాకు బొత్తిగా తెలీదండి. ఇన్నాళ్ళున్నా, ఆమెతో ఒకటి రెండుసార్లు కంటే ఎక్కువ మాట్లాడలేదు నేను. ఏమనుకుంటుందోనని"

కందిరీగ ఒహటి గదిలోకి వచ్చి గొడవ చెయ్యసాగింది. అద్దంలో నీడని చూసి ముక్కుతో ఒహటే పొడుస్తోంది.

"దసరాలోపున పని ప్రారంభించాలనుకుంటున్నాను. అంతవరకూ ఆగినా బావుంటుంది. మీ మాటంటే గోవర్ధనరావుగారికి గౌరవం వుంటుంది."

కదిలాడు వరద. "ఇలాంటి విషయాల్లో నేను కల్పించుకుంటే బావుండదేమో చూడండి. పైగా మీరు నాచేత చెప్పించారని అపోహపడచ్చు.

"అదీ నిజమే" అన్నాడు కాశీపతి.

చెవిదొప్పకి టప్పున వచ్చి కొట్టుకుంది కందిరీగ. భయపడి లేచాడతను.

"ఇహ నేను వెళ్తానండి"

ద్వారం వరకూ వచ్చాడు వరదరాజులు.

టోపీ పెట్టుకుంటే విదేశస్తుడిలా వుంటాడు కాశీపతి. సన్నగా పొడవుపాటి మెడా, తెల్లగా, నిండుగా వుంటాడు. ముఖానికల్లా అందం వంపు తిరిగిన పెదాల మీదికి ఇంద్రధనస్సులా వంగిన ముక్కు, పెద్ద కళ్ళు నిలదీసి పుష్పించినట్లుంటాయి.

సందు మలుపులో ఓసారి ఆగి మాయమయాడు.

వెనుదిరిగేసరికి స్థంభం చాటున ఓ వ్యక్తి కనిపించాడు వరదరాజులుకి.

బంతిపువ్వులు కోస్తోంది నీలవేణి

నమస్కారం చేశాడతను.

"ఎవరండి?"

"నా పేరు రామ్మూర్తి"

ఇటు తిరిగి నీలవేణి, అప్పుడే కోసిన బంతిపువ్వు తురుముకుంటూ అంది, "మీ కోసం నిన్న నాలుగుసార్లు వచ్చారాయన. చివరికి రాత్రి పదిగంటలకి కూడా కనిపించి వెళ్ళారు."

"రండి" అంటూ లోపలికి నడిచాడు వరద.

సగం మూసి, పూర్తిగా మాసికలు బడ్డ ముతక ఖద్దరు పంచె, చిరుగుల్ని కప్పుకొందుకా అన్నట్లు పైన పైన నల్లటికోటు వేసుకున్నాడు. బాగా మాసిన గెడ్డం వెనుక, తెల్లటి పల్చటి ముఖం మనిషిలో సంస్కారాన్నీ, బ్రతికి చెడిన వ్యక్తిత్వాన్నీ పట్టిస్తోంది.

కుర్చీలో ఒదిగి కూచున్నాడు రామ్మూర్తి.

మంచం మీద కూచుని 'చెప్పండి' అన్నాడు వరద.

తను కూచున్న చోటు నుంచి గదిలో మంచం మీద ఒత్తిగిలి పడుకున్న గులాబి కనిపిస్తోంది.

ఏదో చిత్రాన్ని చూస్తున్నట్లు ఆశ్చర్యపడ్డదామె.

కోసిన పువ్వుల్ని నీడలో వుంచి గన్నేరు చెట్టుకి నీరుపోస్తోంది నీలవేణి. జీవం లేనట్లు ఎక్కడో లోతున మెరుస్తున్న కళ్ళూ, అసహాయతతో వణుకుతున్న పెదాలు, పొట్టిగా వున్న ఆ వ్యక్తిని విస్తుపోతూ చూస్తున్నాడు వరదరాజులు.

నీలవేణి నవ్వలేదు. నీళ్ళుపోస్తున్నదల్లా ఆగి, "ఉద్యోగం కోసం వచ్చారీయన. ఏమండీ అంతేనా?"

తలూపాడు రామ్మూర్తి.

నిర్ఘాంతపోయాడు వరదరాజులు. "నేను వుద్యోగం యిప్పిస్తానని ఎవరు చెప్పారు?"

"హార్బర్లో ఎవరో అన్నారండి"

"అయితే అతనెవరో మీతో అబద్ధం చెప్పాడు. నేను మామూలు గుమాస్తాని"

కాస్సేపు ఎండవేపు చూస్తూ నిలబడ్డాడతను. ఇంకేమీ చెప్పకుండా గేటుదాకా నడిచిపోయాడు.

ఎందుకో అతణ్ణి చూసి పూర్తిగా చలించాడు వరద. మాట చెప్పడానికే వెయ్యి ప్రయత్నాలు చేస్తున్న యితనేం పని చెయ్యగలడా అనిపించింది. హఠాత్తుగా బలరాం దాసు గుర్తుకొచ్చాడు. నుదుటిని పచ్చటి గంధపు బొట్టూ, పిలక సహాయంతో వెయ్యి తలలు మార్చే సమర్థుడు దాసు. కదిపితే ఫలితం వుండకపోదు - మనసులో ఏదో మూల ఆశతోచింది. తనూ ఓ మనిషిని ఆదుకోగలడన్న వుత్సాహం కలిగింది. ఎండలో పొట్టిమనిషి కోటు మరీ తెలుస్తోంది. ఒదిగి దూరంగా అతని కళ్ళల్లో దైన్యత వరదై కట్టివేసింది.

గేటువరకూ తొందరగా నడిచి "చూడండి" అన్నాడు.

గేటు నీడలో ఒత్తిగిలి ఆగాడతను.

"మీ పేరేమిటన్నారు?"

"రామ్మూర్తి"

"పదిగంటలకి ఓసారి ఆఫీసుకు రాగలరా?"

"అలాగే"

"ప్రయత్నిస్తాను. నేనూ మాములు గుమాస్తాని. అయినా మీ అదృష్టం ఎలా వుందో చూద్దాం."

కృతజ్ఞత కూడా ఎలా చెప్పుకోవాలో తెలీదతనికి. నుదుటిన పట్టిన చెమటని కోటుతో తుడుచుకున్నాడు. రెండు చేతులూ ఎత్తి నమస్కారం చెయ్యబోయే సరికి వీపు చిరిగింది. సిగ్గుతో యింతయి పోయాడు రామ్మూర్తి.

బీదతనం మ్రింగేసి జీర్ణించుకున్న పాతిక దాటని వ్యక్తిని చూస్తూ ప్రతి నమస్కారం చెయ్యడం మరిచిపోయాడు వరదరాజులు.

కుప్పగా పోసిన బంతిపువ్వుల మీద నిలబడ్డ విషయం కూడా మరచిపోయి చోద్యం చూస్తోంది నీలవేణి.

మంచం మీంచి లేచి వచ్చి గుమ్మానికి ఆనుకుని నిలబడ్డది గులాబి.

వరద లోపలికి రాగానే "నువ్వు చాలా మంచివాడివన్నయ్యా" అంది.

ఆశ్చర్యపోయాడు వరద

3

నుదుటిన వేలెడు గంధపు బొట్టూ, మెళ్ళో రుద్రాక్షలు, చెవిలో గన్నేరుపువ్వుతో ప్రత్యక్షమయ్యే బలరాందాసులో పొట్టకోస్తే ఏ కోశానా మంచి అంటూ కనిపించదు. వాడి తలా, వీడి తలా కొట్టి కట్టిన మూడు భవంతులూ, కాగితాలూ మార్చీ, తలలూ మార్చీ తంగరాపులు చేసీ సంపాయించిన ఏభై ఎకరాల మాగాణీ, రెండు ఎడ్లబళ్ళూ, రెండు బానల కడుపూ ఇదీ బలరాందాసు స్వరూపం.

నాలిక చివర మాత్రం శ్రీమన్నారాయణుడున్నా, నుదుటి ముడతల్లోనే వేయిపాపాల్ని దాస్తాడు. హెడ్డు గుమాస్తా బలరాందాసు వచ్చి ఆర్నెల్లయినా కాకుండా హరిశ్చంద్రుల్లాంటి సెక్షను హెడ్డు నీలకంఠంగారిని బదిలీ చేయించేసేడంటే అందరూ ముక్కుమీద వేలేసుకున్నారు. దాసు చేతుల్లో పడకేపోవాలి, పడ్డాడో ముప్పతిప్పలూ పెట్టి తిమ్మిని బెమ్మిని చేసి వూరుకుంటాడు. అతని చేతిమీంచే ముగ్గురు 'ఎస్సెల్సీ ఫెయిల్డు'లు గుమస్తాలయి కూచున్నారు ఆ మరుసటి పండక్కే కొత్త యిల్లు కట్టించి గృహప్రవేశం చేసాడు బలరాందాసు.

కానైతే ఒకానొక రికమెండేషన్ కాగితం పొరపాటున వరద చేతిలో యిరుక్కుపోయింది. మొదట అది చూసి నిర్విణ్ణుడయిపోయాడు వరదరాజులు. ఇందులో యింత కుతంత్రం వుందా అని. తీరా అంత తెలిశాక దాసంటే కడుపులోంచీ దేవుకొచ్చింది. సమయం కోసం దాచి వుంచాడు వుత్తరాన్ని.

ఆనాడు రామ్మూర్తి విషయం చెప్పాడో లేదో బొరల్చాచుకుని లేచిపోయాడు బలరాందాసు.

"హత్తెరీ గుమస్తాగాడివి, నువ్వూ రికమెండేషన్లు చెయ్యడానికి బయల్దేరావ్ అణాకానీ చెయ్యని బికారి గాళ్ళందరికీను"

తోటి గుమస్తాలంతా విస్తుపోయి చూసారు.

"అన్ని రికమెండేషన్లూ మీరే చెయ్యండి. ఈసారి మాత్రం యితణ్ణి కాస్త చూడండి. మరి రెండు రోజులు తిండిలేకపోతే చచ్చిపోతాడు" అన్నాడు.

మొదటిమాటలో గంగ వెర్రులెత్తిపోయాడు దాసు. "నేను రికమెండు చేయగా నువ్వెప్పుడన్నా చూశావా? మళ్ళీ ఆ మాటంటే వుద్యోగం పీకించేస్తాను" అనరిచాడు.

"ఊరుకోవోయ్, పులి నోట్లో ఎందుకు చెయ్యి పెడతావ్?" అని గొణిగాడు పక్క గుమాస్తా.

వళ్ళు మండింది వరదకి. ఉన్నపాటున రెక్క పట్టుకుని లేవదీసాడు బలరాందాసుని. తన కుర్చీ దగ్గరికి ఒక్కసారి యీడ్చుకొచ్చాడు. డ్రాయరు తీసి రెండు నెల్లయి దాచిన వుత్తరాన్ని ముందు పడేసాడు.

దాన్ని చూడడం తోటే చెట్టంత మనిషి నీరయిపోయాడు దాసు.

"ఏదో నిర్ణయించుకోండి. నేను రేపే రాజీనామా యిస్తాను. ఉద్యోగం అంటే నాకేం లక్ష్యం లేదు. కానీ యీ వుత్తరాన్ని పైకి పంపించి మరీ చేస్తాను" అన్నాడు.

తన పిడికిట్లో దాసు భుజం వణకడం గమనించాడు వరద. తెల్లగా మెరిసే బట్టతల గబగబా చెమటపట్టింది. కిక్కురుమనకుండా తన స్థలానికి వెళ్ళి కూచున్నాడు బలరాం దాసు. మళ్ళీ తలెత్తితే ఒట్టు.

బిత్తరపోయారు అంతా.

రాయిలా ఓ మూలకి చేరబడి పోయాడు పొట్టి రామ్మూర్తి.

"రేపు యింటికి రండి" అని వరద అన్నాక మరో క్షణం అక్కడ ఆగకుండా వెళ్ళిపోయాడు.

వేయి యంత్రాలు ఒక్కసారి నడుస్తున్నట్టూ, సముద్రాలన్నీ ఏకమయి రోదిస్తున్నట్లూ, చుట్టూ లేచిన ఏవో మంటలు తనని కాల్చేస్తున్నట్టూ తోచింది వరదకి. ఎంత యిరకాటంలో పడినా వీలు చూసుకుని కోరలు చాచకపోదు సింహం. బలరాందాసు స్తబ్ధత చూసి భయమేసి కుర్చీలోంచి లేచి వెళ్ళిపోయాడు.

డాక్టరు సుందరేశం గారి కాంపౌండరు సైకిలు మీద తొందరగా ఎక్కడికో పోతున్నాడు. పిలిచాడు వరద. విసుక్కుంటూ సైకిలు దిగాడతను.

"నిన్న డాక్టరుగారు రాలేదట?"

"అవును, రాలేదు"

"ఏం?"

"రెండు నెలల బిల్లు ఆగిపోయింది"

"పారిపోతామా వూర్లోంచి"

"మీరు పారిపోరు కానీ, మందులు కొట్లోంచి వూరికే రావు. అది డాక్టరుగారి అభిప్రాయం" సైకిలెక్కి వెళ్ళిపోయాడు కాంపౌండరు.

డబ్బిస్తే నవ్వుతూ వస్తారు డాక్టరుగారు. పెద్ద పండక్కి చేతులు కట్టుకుని చందాకి వస్తాడు యీ కాంపౌండరే. డబ్బిస్తే సగం మొహమాటపడుతూ "పేషెంట్లని బాధపెట్టడానికి నేను చాలా డెలికసీ ఫీలవుతానోయ్. వచ్చే క్రిస్మస్‌కు 'ఫ్రీ సర్వీస్' పెడదామనుకుంటున్నాను" అంటూనే డబ్బు జేబులో దోపుకుంటాడు. డబ్బులేక గాని, యిస్తే పిలకని మరొకసారి ముడేసి, గుమాస్తా వుద్యోగం వేయించావాడే దాసు.

అయితే డాక్టరు చిరునవ్వు ఖరీదు పాతిక రూపాయలు. దాసు సహాయం ఖరీదు నూరు. రామ్మూర్తి బీదతనానికీ, తన కోపానికీ విలువల్లేవు.

ఆఫీసులోకి వెళ్ళబుద్ధికాలేదు వరదరాజులుకి. నాలుగడుగుల్లో సుందరేశం గారి డిస్పెన్సరీ వుంది. ఆ విషయమేదో తేల్చుకుందాం అనుకున్నాడు.

డిస్పెన్సరీలోనే యిల్లు. క్రోటన్సూ, ఫెరన్సూ గోడ చుట్టూ వేశారు. భోగన్ విల్లా పందిరి అందంగా పెరిగింది. క్రీపరు స్తంభాన్ని పట్టుకు మేడమీదకి పాకింది.

డిస్పెన్సరీ గుమ్మంలో ఎవరో కుర్రాడు కునికిపాట్లు పడుతూ కురుపుమీద వాలే యీగల్నీ తోలుకుంటున్నాడు. నెలలు నిండిన ఒకామె కూర్చోలేక బాధపడుతోంది.

ముందు హాల్లో కూచుని ఎవరితోనో 'రన్‌మోర్' వేశారు డాక్టరుగారు.

"పేషెంట్లు గోల పెడుతున్నారండీ" అని ఎవరో అరిస్తే.

"డర్టీఫెలోస్, అంతా ట్రాష్ పోగయ్యారు. రేపు రమ్మను" అని విసుక్కున్నారు.

డ్రింకులో యీగపడిందని విసుక్కుని కాంపౌండర్ని పిలిచి దాన్ని పారపోయించి మళ్ళీ తెప్పించారు.

చెట్ల నీడకి వచ్చి మెట్ల మీద చతికిలబడ్డాడు వరదరాజులు.

రెండు గంటలు దాటినా ఆటముగిసే సూచనలు కనిపించలేదు. ఒక్కొక్కరే రోగులందరూ వెళ్ళిపోయారు. టిఫిన్లు పట్టించుకుని లోపలికి వెళ్ళాడు కాంపౌండరు.

మాంఛి నిగాలో వుంది ఆట.

''డాక్టరుగారున్నారా?'' గుమ్మం దగ్గరికి వచ్చాడు.

మెల్లగా పైపు పీలుస్తూ మేడమీదకి పాకుతున్నారు సుందరేశంగారు.

గొంతువిని వెనక్కి తిరిగి ''ఓహ్ నువ్వటోయ్'' అన్నారు.

''నేనేనండి''

''సాయంకాలం వస్తావా మాట్లాడుదాం?''

అంకుశంతో పొడిచినట్టనిపించింది. గుమ్మందాటి లోపలికి వచ్చాడు వరద. నిలువునా వణికిపోతున్నాడు.

''మాట్లాడ్డానిక్కాదండి రెండు మాటలు చెప్పిపోదామని వచ్చాను''

''చెప్పయితే''

''రెండు నెలల బిల్లా మీకు సమయానికి యివ్వలేకపోయాను. క్షమించండి. కానీ యీ మధ్యే క్రాసువర్డు పజిలుకి డబ్బుకట్టాను. బహుశా లక్షాయాభైవేలు రావచ్చు. ఆ డబ్బు వస్తే ఓ బంగళా కట్టిద్దామనుకుంటున్నానండి. అప్పుడు మా 'కుక్క' నోటికి అయిదువేలు చెక్కు తగిలించి మిమ్మల్ని పిలిపిస్తానండి, వచ్చి వైద్యం చేద్దురుగాని. నమస్కారం''

ఎప్పుడు వీధిలోకి వచ్చాడో, ఏం చేస్తున్నాడో తెలీకుండా వూరు చివరివరకూ నడిచి వచ్చేసాడు.

సాయంకాలపు నీడల్లో స్మశానపు పొలిమేరల దగ్గర తెలివి తెచ్చుకుని ''యిలా వచ్చేనేవిటి నేను?'' అనుకున్నాడు.

వొళ్ళంతా నొప్పిగా జ్వరం వచ్చినట్లుంది. కాళ్ళు రెండూ రక్తం దిగి బరువెక్కిపోయాయి. నుదురు నెప్పితో లేచిపడుతోంది.

ఇల్లు చేరేసరికి రాత్రి ఎనిమిదయింది.

వసారాలో గోడకి చేరబడి కూర్చున్నది నీలవేణి. దగ్గరగా ముడి చుట్టుకుని, తలలో బంతిపువ్వుల్ని మెట్లెక్కి వసారాలో ఆగిపోయాడు వరద. రోజంతటి ఆయాసం ఆమె అందంలో మూర్ఛపోయింది.

గన్నేరు చెట్టు నీడలో వున్న వ్యక్తుల్ని పోల్చుకోలేకపోయాడు.

''నమస్కారం సాబ్'' ఖాసిం వెలుగులోకి వచ్చాడు.

పదేళ్ళు పక్క యింట్లో వుండి, అద్దె యిచ్చుకోలేక వూరవతలి కొంపల్లోకి పోయాడు ఖాసిం. ఉద్యోగం పోయింది. అక్కడా, యిక్కడా వొళ్ళు వంచి రోజులు గడుపుతున్న మనిషి. వరదరాజులంటే అతనికి తగని గురి.

ఇప్పుడతని నీడలో వున్న మనిషిని గుర్తుపట్టాడు వరదరాజులు. నీలవేణి దీపం పెద్దది చేసి దూలానికి తగిలించడంతో అమీనా ముఖం స్పష్టంగా కనిపించింది.

ఏడాది క్రితం చూసిన కంటే బాగా పెరిగింది అమీనా.

ముట్టుకుంటే శరీరం ఎర్రబడుతుందా అన్నట్లు పల్చగా రక్తంపై పొరలో కదుల్తున్నట్లు నాజూగ్గా వుంది. సిగ్గు ఆమెకి ప్రత్యేకమైన అందం.

''ఏం? ఖాసిం. కులాసాయేనా?'' అన్నాడు కుర్చీ లాక్కుని.

ఇరవయ్యేళ్ళుగా స్థిరపడిపోయాడు ఖాసిం యిక్కడ. అందరికంటే తెలుగు బాగానే మాట్లాడతాడు.

''కులాసాయేనండి''

''ఏమిటివాళ? కూతురుతో సహా వచ్చావ్?''

''మాట వినడం లేదండి యిది. మీతో చెప్దామని లాక్కొచ్చాను'' సిగ్గుపడింది అమీనా. తండ్రిని వెనక్కు లాగింది.

''చుప్'' అని కసురుకున్నాడు ఖాసిం. మంచు బిందువు పడ్డపువ్వులా కుంచుకుపోయిందామె.

"డబ్బు లేకపోయినా దీని చదువు యింతవరకూ యీడ్చానండి. ఇంక నా తరంకాదండి"

నీలవేణి స్తంభానికి చేరబడి చీకట్లోకి చూస్తోంది.

అమినా తండ్రి వెనక నిలబడ్డది.

ఖాసిం ఆగి ఆగి మాటలు అంటున్నాడు. "నాకు వుద్యోగం కూడా లేదండి. కుట్టుపని చేస్తున్నాను. చదువు చెప్పించమని కూచుంది"

"అవునా అమీనా!?" అన్నాడు వరదరాజులు.

అమీనా మరీ సిగ్గుపడింది. మనిషంతా తగ్గిపోయి మరీ చిన్నదయి తండ్రిచాటున ఒదిగిపోవాలనుకుంది. ఆ ప్రయత్నంలో ముఖమంతా ఎర్రబడింది.

తడబాటు గుర్తించి నీలవేణి నవ్వుకుంది. "పెళ్ళి చేసెయ్. కష్టం వుండదు" అంది. "అదే మంచిది" అన్నాడు వరద.

"పెళ్ళి చేసుకోదటండి. అయినా యిప్పుడు డబ్బు కూడా లేదు. ఎవడో నవాబుని కానీ చేసుకోదు యీ రాణీ."

"అయితే చదువుతావా యింకా?"

"అదేనండి గొడవ"

"నువ్వు కాదు. ఆమెని చెప్పనీ"

"చెప్పు" అని ఆమెను ముందుకు తోసాడు ఖాసిం. నేలమీద గుండ్రంగా కాలుముడుచుక్కుచుంది అమీనా. అందాన్ని కుప్పపోసినట్లు, వెన్నెలరూపు దాల్చినట్లు కనిపించింది.

"చదువుతావా?"

తలూపింది.

"అలా సిగ్గుపడితే ఎవడు పెళ్ళిచేసుకోడు"

మాట్లాడలేదామె.

"చదివించు ఖాసిం. ఉత్సాహాన్ని చంపకూడదు మనం. ఇప్పుడు నువ్వుకాదంటే తల్లితండ్రుల మీద ఓ దురభిప్రాయం కలుగుతుంది. ఈ వయస్సులో మనసుకి తగిలిన దెబ్బ జీవితాంతం పీకుతుంది"

అన్నిమాటలూ అర్థంకాకపోయిన మొదటి వాక్యానికి జవాబు చెప్పాడు ఖాసిం.

"డబ్బులేదండి. చెప్పించాలనే వుంది - అమ్మలేదు గదా అని దీనిమీదే నా ప్రాణం"

డబ్బు పేరు వినగానే రక్తం పొంగింది. రోజంతా కళ్ళముందు కదిలింది. బలరాందాసు గారూ, డాక్టరుగారి నిర్లక్ష్యం, కాంపౌండరు విసుగుదలా, రామ్మూర్తి అసహాయత, అమీనా స్తబ్దత, అన్నీ వెయ్యి రూపాల్తో అతని కళ్ళముందు తిరిగాయి.

డబ్బు, డబ్బు డబ్బు.

మంచినీ, అదృష్టాన్నీ, సంతోషాన్నీ పడికట్టు రాళ్ళు వేసి సంతలో తూచి అమ్ముతోంది ప్రపంచం. డబ్బు పోసి ఎవరన్నా దాన్ని కొనుక్కోవచ్చు.

తొందరగా అర్థంలేని వేగంతో రక్తమంతా వరద మెదడులోకి పాకింది. కణతలు తెలీని క్రోధంతో, పగతో వుబ్బాయి.

నీలవేణి స్థంభంతో కలిసిపోయి రాయి అయిపోయింది.

శిక్షననుభవించడానికి తలవొంచిన నేరస్తునిలా కనిపించింది అమీనా.

డబ్బుగోడల మధ్య క్రిందికి, క్రిందికిపోయే ప్రపంచాన్ని పిచ్చి భ్రమతో చేసే పిచ్చి అమీనా

"రేపే కాలేజీలో చేర్పించు ఖాసిం. చదువు పూర్తయ్యేవరకు నా సగం జీతం యిస్తూంటాను. చదువు మాత్రం మాన్పించకు."

దిగ్భ్రాంతి చెందిపోయాడు ఖాసిం. నీలవేణి తెల్లబోయి అతన్ని చూసింది.

ఏదో చెప్పాలనుకున్నాడు ఖాసిం.

"ఇంకేం చెప్పకు. చీకటిపడింది వెళ్ళు. ఫస్టు తారీకున కనిపిస్తే మొదటి జీతం యిస్తాను" అని లేచి లోపలికి నడిచాడు వరద.

నీలవేణి దీపం తీసుకుని లోపలికి వచ్చేసరికి పీట వేసుక్కూచున్నాడు వరద.

ఒళ్ళు మరిచి నిద్రపోతోంది గులాబి.

ఒక్కమాటయినా అనకుండా వడ్డించింది నీలవేణి.

చల్లగాలిలో మంచం మీద పడుకుని "ఇవాళ చాలా విచిత్రమయిన రోజు" అనుకున్నాడు వరదరాజులు.

4

మర్నాడు కాస్త ఆలస్యంగా లేచాడు వరదరాజులు.

గులాబిని పలకరించబోతే "నిన్నరాత్రి ఖాసింతో అన్నమాట నిజమేనా అన్నయ్యా?" అంది.

ఏమిటి?"

"జీతంలో సగం యిస్తాననడం"

"నీలవేణి చెప్పిందా?"

"అప్పటికి నేనింకా నిద్రపోలేదు"

ఎంతోసేపటి వరకు మాట్లాడలేదతను. రాత్రి ప్రశాంతత అంతా కొద్ది కొద్దిగా మాయమవుతోంది.

మబ్బు వేసిన ఆకాశం నల్లగా వుంది. రొజ్జగాలి కిటికీలోంచి దూకుడుగా వీస్తోంది. కిటికీ తలుపులు మూసి ఆ నీడలో నిలబడి అన్నాడు.

"అమీనా మొహం చూశాక వూరుకోలేకపోయాను. ఇప్పుడు కాదంటే బావుండదు."

"మరి మనం బ్రతకడం?"

"ఒక్క డబ్బేనా బ్రతకడానిక్కావలసింది? మంచితనం, నిజాయితీ"

మాట పూర్తికాకుండానే నవ్వి అటు తిరిగి పడుకుంది గులాబి.

అతని మనస్సు కలుక్కుమంది.

వంట యింట్లోకి వచ్చి నీలవేణికి ఎదురుగ్గా గుమ్మం మీద కూచున్నాడు. రాత్రి నుంచి ఒక్కమాట మాట్లాడలేదామె. నిశ్శబ్దంగా గ్లాసు అందించింది.

"అలవాట్లన్నీ మానేస్తానిక. రేపట్నుంచీ బీదవాణ్ణి"

నీలవేణి మాట్లాడితే బావుణ్ణనుకున్నాడు.

"ఓ మంచి పని చెయ్యడానికి ఓర్పు చాలా అవసరం మరి"

"...."

"ఏం, నే చేసింది తప్పా?"

"తప్పే!"

గ్లాసు పట్టుకు ఆగిపోయాడు వరద.

"ఇందులో తప్పేముందీ, చెప్పు పోనీ"

నీలవేణి ముఖం ఎర్రబడింది. "ఒకరికి సహాయం చెయ్యడమంటే యిదికాదు. ఇది పిచ్చితనం. గొప్పతనం కోసం, కీర్తికోసం, బికారి వేషం వేయడం అసహ్యం."

"గొప్పతనం కోసం కాదు నేనీ పని చేసింది" కారణం చెప్పుకోలేని ముద్దాయిలాగ, వుదాసీనంగా అన్నాడు.

"మరి, అమీనాను సంతోషపరచడానికా?"

మనస్సుకి ఎక్కడో తగలాల్సిన చోట తగిలిందామాట.

నవ్వింది నీలవేణి, ఎంతకీ సమాధానం రాకపోయేసరికి.

"ఎందుకు చేస్తున్నారో, ఏం చేస్తున్నారో తెలీకుండా చేశారన్నమాట అంత త్యాగం"

నిర్ఘాంతపోయాడు వరద.

"అంతకంటే చేతులు ముడుచుక్కూచుని నాకేం చేతకాదనడం నయం"

"నీలవేణీ!" అరిచాడు వరదరాజులు.

ఆమె తుళ్ళిపడింది. ఆ కంఠంలోని కర్కశత్వం, ఉద్విగ్నత ఆమెను భయపెట్టాయి.

స్త్రీ సహజమైన పిరికితనంతో ఏదో పని కల్పించుకుని అక్కడి నుంచి లేచిపోయింది.

అదే సమయంలో బయట నుంచి రవణ పిలిచాడు.

మనిషి నిలువుగా దిగజారిపోయాడు వరదరాజులు. తన బలహీనతల స్వరూపాన్ని ఆమె మాటలు చక్కగా కూర్చి చూపాయి. వరదరాజులు బయటికి వచ్చాడు రవణమూర్తి పిలుపుతో.

అప్పటికే కుర్చీ బయటవేసి మాయమయింది నీలవేణి. కొత్త వ్యక్తిని చూసి ఆశ్చర్యపడ్డాడు రవణమూర్తి.

వరద ముఖంలో స్తబ్దత చూసి భయపడ్డాడతను.

"ఏం వచ్చావు?"

"నిన్న వుదయం నుంచీ సుజాతకి ఎక్కువయింది ఆయాసం. ఉండుండి స్పృహ తప్పుతోంది."

వరద మాట్లాడలేదు.

"ఏం చెయ్యాలో తోచక భయమేసి యిలా పరిగెత్తుకు వచ్చాను"

"ఏం కావాలో చెప్పు" చాలా మామూలుగా అడిగాడు వరద.

నీలవేణి యిల్లు తుడుస్తూ తలుపు దగ్గర ఆగింది ఆ మాట విని, ఇది గమనించాడతను.

రవణ యీ మాటలికి విస్తుపోయాడు. ఎప్పుడూ అలాంటి ప్రశ్న వేయలేదు వరదరాజులు.

"నాకేం తెలీదు నువ్వే అంతా చూడాలి" అన్నాడు రవణ తలవొంచుకుని.

నీలవేణి ఆకు పచ్చరంగు చీరె తలుపు చాటు నుంచి యింకా కనిపిస్తూనే వుంది వరదకి.

ఏదో తెలీని కఠినత్వంతో అన్నాడు "అందరికీ సహాయం చేస్తూ కూచోలేను నేను. డబ్బు నా దగ్గర అసలు లేదు. తర్వాత నీ యిష్టం"

మరీ నీరసించి జీవం లేని కొయ్యలా తయారయాడు రవణమూర్తి. ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు. ఎక్కడో లోతున నీడల్లో కళ్ళూ, నల్లబడి మొద్దుబారిన పెదాలు, శల్యంలా మిగిలాడు రవణ.

ఈ మాటల్తో మిన్ను విరిగింది. సిగ్గుపడ్డాడు. వరద చాలా మారిపోయినట్టు తోచింది. లేచి వెళ్ళబోయి అంతలో ఆగాడు.

"హైదరాబాదు శానిటోరియంకు తీసుకువెళ్ళాలనుకున్నాను. నువ్వు వుంటే బావుంటుందనుకున్నాను"

అప్పటికీ వరదలో చలనం లేకపోయేసరికి హతాశుడై వెళ్ళిపోయాడు రవణమూర్తి.

లోపల ఏదో ఫోటో నేలపడి విరిగింది.

కుర్చీలో కూలబడ్డాడు వరద.

గాజుముక్కలన్నీ పోగుచేసి పారేసి వచ్చింది నీలవేణి.

వసారాలోకి రాగానే "ఇలాగేనా బ్రతికేది మనిషి?"

"..."

"ఎదుటివాడు చస్తున్నా సరే రాయిలాగా కదలకుండా కూచోడం మంచి పాఠమే నేర్పావు"

చకితురాలయి చూసిందామె.

"క్షమించండి. మీలాంటి వాళ్ళతో చెప్పడం నాదే తప్పు. నా మీద కోపం అతని మీద తీర్చుకుంటే ఏం లాభం? ఆయన చెల్లెలు నిజంగానే ఆపదలో వుందేమో? వెళ్ళి సహాయం చెయ్యండి" అని వెళ్ళిపోయింది.

రవణమూర్తి విషయం తల్చుకునేసరికి మనస్సు చెదిరింది. వాడికి మరో ఆసరా అంటూ లేదు. కుర్రాడిలాగ, కష్టం వస్తే తన దగ్గరికి పరిగెత్తుకు వస్తాడు.

చిన్నబుచ్చుకుని వాడిపోయిన ముఖం వరదని మరీ కదిపింది. వెంటనే లేచి వాడి యింటికి బయల్దేరాడు.

ఆ సాయంకాలమే సుజాతను తీసుకుని రవణమూర్తితో కలిసి హైదరాబాదు బయలుదేరాడు వరదరాజులు. సీతారామమ్మగారు ఒంటరిగా యింట్లో వుండిపోయారు.

"డాక్టరు విషయం?" అంది నీలవేణి.

"రేపటినుంచీ సరిగ్గా వచ్చి మందు వేస్తాడు" అన్నాడు వరదరాజులు.

రామ్మూర్తి మధ్యాహ్నం వస్తే "రేపు బలరాందాసు దగ్గరకు వెళ్ళండి. ఉద్యోగం యిస్తాడు. నేను వచ్చాక విషయాలన్నీ చక్కబడేట్టు చూస్తాను" అన్నాడు.

ఇప్పటికి ఓ తరహా నిబ్బరం కలిగిందతనికి - ముఖ్యంగా నీలవేణి మాటల్తో.

నిశ్చింతగా రాత్రి రైలెక్కాడు వరదరాజులు.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments